

PROTECȚIA SOCIALĂ A VÎRSTNICILOR ÎN SUECIA

Preluarea de către societate a securității vîrstnicilor, s-a făcut, în Suedia, încă în perioada emigrațiilor masive din această țară, care au determinat și intrarea, pe scară largă, a femeii în viața productivă. În prezent se înregistrează o tendință spre autoasistență a indivizilor în vîrstă, cu sprijinul vecinilor și al rudelor și prietenilor.

La baza protecției sociale a vîrstnicilor stau următoarele principii :

— principiul normalității : asigurarea unor condiții de viață și a unui mediu cît mai apropiat de cel obișnuit la vîrsta activă ;

— principiul concepției globale asupra individului : corelarea necesităților psihice, fizice și sociale ;

— principiul libertății de decizie, legat de respectarea integrității personale ;

— principiul participării și colaborării la viața socială ;

— principiul activizării asistate.

Obiectivul protecției sociale a vîrstnicilor este oferirea securității economice, a unor condiții de locuit adecvate, cu posibilități de asistență și servicii, ocuparea timpului liber și facilitarea contactelor sociale.

1. Securitatea economică

În Suedia primesc pensie pentru limită de vîrstă toate persoanele trecute de 65 de ani, indiferent dacă au prestat sau nu o activitate profesională. Pensia se poate solicita și la împlinirea vîrstei de 60 de ani, sau se poate amîna pînă la împlinirea vîrstei de 70 ani. Pensia pentru limită de vîrstă se calculează sub formă de procent din salariul mediu pe economie, dat publicității, anual, prin hotărîre guvernamentală (6 000 coroane suedeze în 1970, 9 000 în 1975, 13 900 în 1980, 17 800 în 1982) și reprezintă 95% pentru pensionarii necăsătoriți și 77,5% pentru pensionarii căsătoriți. Cei care au prestat o activitate profesională timp de cel puțin trei ani primesc și pensie de muncă sau pensie suplimentară. Ea se calculează sub formă de procent (60%) din cîștigul de bază din 15 ani, cel mai bine plătiți. Cei ce au dreptul la pensie de muncă au dreptul și la pensie de invaliditate sau de boală, de văduvie sau de orfan. Cei ce nu au dreptul la pensie de muncă, sau primesc o pensie de muncă mică, primesc un supliment de pensie care se adaugă la pensia pentru limită de vîrstă. Acest supliment reprezintă 45% din salariul mediu pe economie care stă la baza calculării pensiei pentru limită de vîrstă.

Cei ce primesc pensie pentru limită de vîrstă mai pot primi alocație de locuință (care depinde de venit și care, în majoritatea cazu-

rilor acoperă toate cheltuielile cu locuința), alocație pentru soție (cînd aceasta a împlinit 60 de ani și nu are pensie proprie), alocație pentru copii (sub 16 ani), reprezentînd pînă la 26% din salariul mediu pe economie care stă la baza calculării pensiei pentru limită de vîrstă, ajutor de handicap (pentru handicap survenit înainte de vîrsta de 65 de ani).

Pensia pentru limită de vîrstă, suplimentul de pensie, alocația de locuință și ajutorul de handicap nu sînt impozabile.

Pensionarii beneficiază de reduceri de tarife la transportul cu mijloace publice, la teatre și agenții de voiaj.

2. Condiții de locuit, ajutor la domiciliu, servicii medicale, ocuparea timpului liber

Pensionarii locuiesc fie în condiții obișnuite (88%), sau speciale, fie în cămine geriatrice.

Cei ce locuiesc în casele proprii, obișnuite, pot beneficia, în funcție de venit, de credite avantajoase pentru modernizarea și dotarea locuinței.

Apartamentele speciale pentru pensionari pot fi amenajate fie în locuințele obișnuite, fie în case pentru pensionari, fie în case-hotel (cu servicii).

Apartamentele situate în case-hotel, proprietate a consiliilor comunale, dispun, în clădire, de restaurant-cantină, saloane pentru activități distractive, policlinică, servicii de igienă, femei de serviciu; ele sînt prevăzute cu dispozitive de alarmă. În acest fel de apartamente locuiesc cam 10% din vîrstnicii suedezi trecuți de 70 ani.

În ceea ce privește căminele geriatrice, acestea oferă vîrstnicilor camere de o persoană (mobiletate și dotate cu televizor, telefon, instalații sanitare, diverse aparate casnice), cantină, saloane pentru hobby, gimnastică, divertisment. Aceste cămine sînt administrate de către comune care stabilesc chiriile în funcție de venitul locatarilor.

Celor care preferă să rămînă în locuințele proprii, administrațiile comunelor le pun la dispoziție la domiciliu voluntari și asistenți sociali care se ocupă de curățenie, gătit, igienă personală, îngrijire și în timpul nopții, în caz de boală.

Pensionarii ce locuiesc la sate sau în zone cu populație rară, sînt deserviți de autobuze echipate cu materiale și mijloace necesare serviciilor la domiciliu (inclusiv pentru hobby, pedichiură, cărți și coșuri de păstrat lenjeria murdară) și însoțite de doi asistenți sociali specializați în acest tip de servicii.

La sate și factorii poștali pot oferi o anumită asistență socială la domiciliul bătrînilor ce locuiesc singuri, în case izolate.

În Suedia există o întreagă industrie de mijloace menite să faciliteze adaptarea mediului înconjurător la infirmitățile bătrîneții: dispozitive de sprijin la ridicatul în picioare, dispozitive pentru înălțarea scaunelor WC, amplificatoare pentru telefon și televizor, prelungitoare telefonice, dispozitive de alarmă etc. Unele din aceste dispozitive sînt gratuite și se distribuie prin centre regionale speciale și cu ajutorul autobuzelor pentru servicii la domiciliu.

Cheltuielile aferente asistenței medicale de durată, pînă la 365 zile se rambursează de către casele de asigurări sociale. Asistența me-

dicală pentru perioade mai lungi se plătește la tariful de 40 coroane suedeze pe zi.

Autoritățile comunale organizează multiple și variate posibilități de petrecere a timpului liber de către vîrstnici: baluri, proiecții cinematografice, turnee de bridge, excursii, călătorii, gimnastică, plimbări, studii și hobby-uri.

În scopul combaterii izolării la vîrsta înaintată, bătrînii sînt antrenati să ajute, voluntar, la îngrijirea copiilor din cămine, a handicapaților și a altor vîrstnici în suferință.

MARIA NEDER